Algemeen

Deze enquête is van groot belang voor de eindrapportage
Deze enquête wordt afgenomen ten behoeve van de eindrapportage van het convenant "Bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties" 2009-2015. De enquête is tezamen met de uitvraag over de spoedlocaties en het zogenaamde "rondje langs de velden" (het uitvoeringsprogramma bezoekt alle bevoegde gezagen) de informatiebron voor het opstellen van die eindrapportage. De eindrapportage wordt aangeboden aan de Tweede Kamer en zal antwoord geven op de vraag in hoeverre de ambities die in het convenant zijn geformuleerd ook daadwerkelijk zijn behaald. Het is dus van groot belang dat deze enquête met zorg wordt ingevuld.

Wie moet de enquête invullen?
Deze enquête wordt gehouden bij en moet worden ingevuld door alle bevoegde gezagen Wbb. Een selectie van de vragen uit de enquête wordt daarnaast afgenomen bij de waterschappen. Voor de provincies zitten in de enquête enkele vragen waarin wordt gevraagd naar de prestaties van niet-rechtstreekse gemeenten. Voor de verwerking van de enquête is het noodzakelijk dat de provincie die vragen beantwoordt, eventueel in afstemming met de Omgevingsdiensten en/of niet -rechtstreekse gemeenten in de provincie. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling dat deze enquête door de Omgevingsdienst of de niet-rechtstreekse gemeenten zelf wordt ingevuld.

Enquête bestaat uit deelonderwerpen
Deze enquête bestaat uit een aantal delen. Allereerst een kort algemeen deel dat ingevuld kan worden door de bodemmanagers. U wordt daarin onder meer gevraagd om voorbeelden van successen aan te leveren op een of meerdere onderwerpen die in de enquête aan de orde komen. Vervolgens heeft de enquête een onderdeel spoed, een onderdeel ondergrond en transitie en een onderdeel gebiedsgericht grondwaterbeheer. Veelal zal invulling van die onderwerpen geschieden door de inhoudelijk specialisten.

Vraag 1	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft het convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties (2009-2015) geleid tot meer politiek/bestuurlijke aandacht voor het onderwerp bodem en ondergrond en de spoedoperatie?	ja	Het landelijk convenant is vertaald in een bodemsaneringstrategie met uitvoeringsprogramma dat door GS is vastgesteld. Periodiek is GS geïnformeerd over de voortgang van de uitvoering met accent op de aanpak van spoedlocaties. De verantwoordelijke gedeputeerde Milieu kent prioriteit toe aan de aanpak van spoedlocaties en gebiedsgericht grondwaterbeheer.

Vraag 2	Antwoord	Toelichting bij vraag
Welke voorbeeldprojecten heeft u waarmee u de behaalde resultaten op het gebied van spoedlocaties, ondergrond, transitie en/of gebiedsgericht grondwaterbeheer nader onder de aandacht wilt brengen?	Gebiedsgericht grondwaterbeheer 't Gooi; recent d.d. 9 september 2015 is een afkoopovereenkomst gesloten tussen SBNS en de provincie Noord-Holland. Deze overeenkomst houdt in dat de provincie de verantwoordelijkheid (privaat en publiekrechtelijk) voor twee zeer omvangrijke verontreinigde grondwaterpluimen overneemt van de SBNS. De SBNS betaalt hiervoor ruim € 1 mln en saneert zelf de bovengrond voor ca € 4 a € 5 mln. De beheersing van de twee grondwaterpluimen wordt hiermee onderdeel van het totale gebiedsgerichte grondwaterbeheer dat de provincie op basis van een convenant met gemeenten, hoogheemraadschap en waterleidingbedrijven uitvoert in het Gooi.	U kunt hier aangeven over welke voorbeeldprojecten u beschikt. Naar aanleiding hiervan zullen wij contact met u opnemen.

Ga verder op tabblad Spoed

Spoedlocaties

Voor het project spoedlocaties loopt naast deze enquête eveneens de uitvraag naar de spoedlocaties zelf. De enquêtevragen zijn bedoeld als aanvullende informatie voor de eindrapportage.
Het project aanpak spoedlocaties heeft de afgelopen jaren fors ingezet op de aanpak van locaties met humane risico's. Daarnaast is de inventarisatie van de overige risico-locaties zo goed als afgerond en is er de afgelopen jaren in de werkgroep Aanpak Spoedlocaties en de landelijke spoeddagen intensief samengewerkt. Daarom willen wij via deze enquête met name terugkijken op deze periode om vast te stellen of het project spoedlocaties heeft geleid tot een andere aanpak, dan de jaren ervoor, en of de ervaringen van de afgelopen 5 jaren hebben geleid tot nieuwe inzichten (ook voor de komende periode). Inzichten die misschien nog niet expliciet zijn gemaakt, en die ook kunnen worden gedeeld met collega overheden.
De laatste jaren is relatief vaak aandacht geweest voor de aanpak van spoedlocaties in de media, hetgeen mogelijk ook consequenties heeft (gehad) voor de wijze waarop uw organisatie bepaalde stappen heeft gezet, en mogelijk ook heeft geleid tot samenwerking met andere partijen zowel in de interne organisatie als externe partijen. Met deze toelichting in uw achterhoofd vragen we u de onderstaande vragen te beantwoorden.
Voor het project spoedlocaties loopt naast deze enquête eveneens de uitvraag naar de spoedlocaties zelf. De enquêtevragen zijn bedoeld als aanvullende informatie voor de eindrapportage.

Vraag 1	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft de operatie spoedlocaties tot een andere werkwijze geleid dan u normalerwijze gevolgd zou hebben en zo ja, welke positieve/negatieve gevolgen heeft dit gehad? Licht toe	ja	Er is een provinciebrede projectorganisatie ingericht, waarin door alle betrokken disciplines (uitvoering, vergunningverlening, handhaving, beleid, juridische zaken) wordt samengewerkt. Dit heeft de effectiviteit van de aanpak vergroot. Meer technisch inhoudelijk is de effectiviteit ook vergroot door maatwerk middels toepassing van slim onderzoek, waarbij met zo weinig mogelijk onderzoeksinspanning wordt getracht om de risico's in te schatten.

Vraag 2	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft de operatie spoedlocaties tot een andere werkwijze geleid op het gebied van financiën? Licht toe.	nee	Aan het begin van de planperiode is besloten welk deel van DUB gereserveerd wordt voor de aanpak van spoedlocaties. Ook zijn met gemeenten afspraken gemaakt over de inzet van ISV budget. Dit wijkt niet wezenlijk af van de aanpak van andere thema's of in eerdere planperiodes.

Vraag 3	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft de operatie spoedlocaties tot een andere werkwijze geleid op het gebied van de inzet van het juridisch instrumentarium? Licht toe.	ja	Indien derden (mede)verantwoordelijk zijn voor de aanpak van spoedlocaties proberen we in goed overleg tot afspraken te komen, maar pakken door met inzet van het juridisch instrumentarium indien dit niet lukt. In het overlegspoor melden we direct dat dit onze strategie is. Overlegspoor en juridisch spoor zijn nadrukkelijker samen onderdeel van de strategie, volgen elkaar indien nodig sneller op en met inzet juridisch spoor zijn we minder terughoudend dan in het verleden.

Vraag 4	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft de operatie spoedlocaties tot een andere werkwijze geleid op het gebied van communicatie met derden? Licht toe.	ja	Door periodieke publicatie van de spoedlijst is voor derden transparanter geworden waar we mee bezig zijn.

Vraag 5	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Heeft de operatie spoedlocaties tot een andere werkwijze geleid op het gebied van organisatie? Licht toe.	ja	zie vraag 1

Vraag 6	Antwoord
Welke concrete leerervaring wilt u delen met andere overheden?	Een multidisciplinaire projectorganisatie waarbij nadrukkelijk uitvoering en bevoegd gezag samen optrekken leidt tot meer effectiviteit en betere samenwerking.

Vraag 7	Antwoord
In hoeverre zijn deze lessen ook van toepassing op de aanpak van verspreidings- en ecologische spoedlocaties? Waar ziet u eventueel verschillen?	Wij passen daar dezelfde aanpak toe. Indien verspreidingslocaties gebiedsgericht aangepakt worden komt er een dimensie bij, maar de essentie van de aanpak verandert hier niet door.

Vraag 8	Antwoord
Welke onderwerpen zijn onderbelicht gebleven de afgelopen periode?	De aanpak van ernstige niet-spoed locaties (mede door beëindigen van ISV). Deze locaties kunnen gewenste maatschappelijke ontwikkelingen belemmeren. Het is niet reëel te veronderstellen dat de aanpak hiervan altijd (geheel) uit ontwikkelingen betaald kan worden. Dit kan leiden tot ongewenste aanpassing van de ontwikkeling zelf (bv kiezen voor andere schone bouwlocatie).

Vraag 9

In het convenant Bodem en ondergrond (2016-2020) zijn afspraken gemaakt over aanpak spoedlocaties (artikel 4) , gebiedsgericht grondwaterbeheer (artikel 5), aanpak verontreinigde regionale waterbodems (artikel 6), diffuse verontreiniging (artikel 7), nieuwe bedreigingen (artikel 8), nazorg (artikel 9) en voormalige stortplaatsen (artikel 10). Kunt u per thema aangeven en kort toelichten of dit speelt in uw gebied en of dit thema onderdeel is van uw programma voor de komende convenantsperiode?

	Speelt dit in uw gebied?	Toelichting bij uw antwoord	Onderdeel in uw programma komende p-	Toelichting bij uw antwoord
				we zullen de landelijke doelstellingen vertalen naar een aanpak voor onze spoedlijst en hiervoor een zeer fors deel van het DUB budget reserveren.
- aanpak spoedlocaties (art. 4)	Ja		Ja	
- gebiedsgericht beheer van grondwaterverontreinigingen (art. 5)	Ja	De uitvoering van gebiedsgericht grondwaterbeheer in 't Gooi loopt door. Op enkele andere plaatsen in de provincie is sprake van meerdere verontreinigingen die elkaar mogelijk beinvloeden. We zullen nagaan of daar ook een gebiedsgerichte aanpak nodig is.	Ja	De uitvoering in 't Gooi zal (weer) onderdeel vormen van ons programma. Hierbij zetten we o.a. in op het maken van afkoopafspraken met partijen die verantwoordelijk zijn voor grondwaterverontreinigingen. Indien er geen partijen aangesproken kunnen worden, zullen wij vanuit vangnet principe bijdragen. Mogelijk komt in nieuwe gebieden een gebiedsaanpak.
- aanpak verontreinigde regionale waterbodems (art. 6)	Ja	De hoogheemraadschappen hebben ons laten weten dat er problemen met verontreinigde waterbodems zijn, die de komende periode aangepakt moeten worden.	Ja	Op basis van informatie van hoogheemraadschappen zullen we dit thema in ons programma opnemen. Mogelijk zal hierbij een beroep gedaan worden op het landelijke risicobudget van € 64 mln
- diffuse verontreiniging (art. 7)	Ja	Tav lood verontreiniging in binnenstedelijk gebied wordt veelal de busprocedure gehanteerd		
- nieuwe bedreigingen (art. 8)	Ja	Aanvankelijk op Schiphol en inmiddels op meerdere plaatsen blijkt grond en grondwater verontreinigd met PFOS (of verwante stoffen).	Ja	vooral procesmatig
- nazorg (art. 9)	Ja	Er zijn in NH veel locaties met langdoorlopende nazorgverplichtingen. Voor enkele daarvan is de provincie zelf verantwoordelijk.	Ja	Als bevoegd gezag zien we toe op het nakomen van nazorgverlichtingen. Voor onze eigen locaties streven we ernaar nazorg waar mogelijk af te ronden en anders obv afkoop onder te brengen bij Afvalzorg/bodemzorg
- voormalige stortplaatsen (art. 10)	Ja	Er zijn in NH veel Navos locaties. Iha is er bij het actueel gebruik geen sprake van risico's, maar is de deklaag niet op dikte. Bij verandering van gebruik kan dit tot problemen leiden. De provincie heeft voor Navos eigen beleidsregels opgesteld en biedt de mogelijkheid een subsidie voor aanpak van deklagen te verkrijgen.	Ja	De uitvoering van ons navos beleid zal in het programma opgenomen worden, waarschijnlijk door de mogelijkheid van subsidiering van de aanpak van deklagen te continueren.

Ga verder op tabblad GGB

Gebiedsgericht grondwaterbeheer

De enquête over het project gebiedsgericht grondwaterbeheer is voor een groot deel gelijk aan de enquête die in 2011 en 2013 is gehouden. Daarmee krijgen we een volgend meetpunt.

Het project gebiedsgericht grondwaterbeheer draait om het actief bevorderen van het vestigen en inrichten van Gebiedsgericht grondwaterbeheer (Ggb) bij gemeenten die daarvoor een indicatie hebben. De primaire verantwoordelijkheid voor vestiging en uitvoering van GGB ligt bij de bevoegde overheden en de betrokken regionale en lokale overheden. De acties van het project richten zich op voorlichting en ondersteuning en op het creëren van de juiste randvoorwaarden.

Door middel van onderstaande vragen wordt voor het project Ggb bepaald hoe de convenantpartijen invulling geven aan de noodzaak en/of ambitie om het beheer van het grondwater gebiedsgericht uit te voeren Evenees wordt bepaald of en in hoeverre de ambities uit het convenant worden behaald.

Doelgroep van de enquête is wat breder dan de bevoegde overheden Wbb. De enquête wordt op dit punt toch gericht aan de bevoegde overheden Wbb met aan de provincies het verzoek de beantwoording af te stemmen met de gemeenten en waterschappen die binnen de zoekgebieden in hun provincie liggen. Naast de enquête aan overheden worden ook andere informatiebronnen geraadpleegd, zoals bijvoorbeeld de kenjaarten die naar voren worden gebracht in de projectgroep GGB.

Vraag 1	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Bent u van mening dat binnen uw beheergebied mogelijkheden bestaan voor een gebiedsgerichte aanpak?	ja	Project grondwaterbeheer het Gooi e.d' in uitvoering (provincie gebiedsbeheerder ism overstijgende gemeentegrenzen 7 gemeenten). Mogelijk ook in veel kleiner gebied in de gemeente Veluwe en Beverwijk waarbij het initiatief bij deze gemeenten ligt.	Toelichting: Markbij kunt u denken aan het ontbreken van sterk versjoreidende verontreinigingen, geen overlap in grondwaterbelangen (WKO,(grond)waterbeheer, bemalingen, enz).

Vraag 2	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Bent u als ambtelijk apparaat gereed om met GGB te starten?	ja	Hierbij dient wel aangegeven te worden dat per 1-1-2016 de regionale omgevingsdiensten ook de Wbb uitvoering voor de provincie zullen gaan doen.

Vraag 3	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Bent u bezig met gebiedsgericht grondwaterbeheer en in welke fase bevindt u zich op dit moment, bijvoorbeeld plan-, uitvoerings- of uitvoeringsfase van gebiedsgericht grondwaterbeheer?	ja	Wij zitten in de uitvoeringsfase t.b.v. gebiedsgericht grondwaterbeheer in het Gooi. Hiervoor is een uitvoeringsprogramma gedefinieerd, waarbij 3 à 7 gemeenten deze aanpak een mogelijk oplossing ons zijn. De gemeenten dienen hier het initiatief te nemen. Daarnaast zijn we een vertaalslag aan het maken voor een gebiedsgerichte aanpak (op kleine schaal) in de gemeente Wijdemeren (Ginger Vos' verontreiniging), omdat hier sprake is van een aanpak die deels door de provincie gedaan zal moeten worden vanuit de Wbb (vanghet voor 1975).	Waar blijkt dat uit? Bent u naar aanleiding van een eerste verkenning van de mogelijkheden van gebiedsgericht grondwaterbeheer een vertaalslag aan het maken naar de specifieke situatie binnen uw gemeente/provincie en is dit verwerkt in bijvoorbeeld een startnotitie, concept gebiedsbeheerplan, waterplan, enz.?

Vraag 4 Te beantwoorden door de provincie	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Zijn de in uw provincie liggende niet-rechtstreekse gemeenten bezig met gebiedsgericht grondwaterbeheer en in welke fase bevinden zij zich op dit moment, bijvoorbeeld plan-, uitvoerings- of uitvoeringsfase van gebiedsgericht grondwaterbeheer?	ja	In Beverwijk/Velsen zijn er ideeën, maar deze bevinden zich nog in de planfase	Waar blijkt dat uit? Zijn de betreffende gemeenten naar aanleiding van een eerste verkenning van de mogelijkheden van gebiedsgericht grondwaterbeheer een vertaalslag aan het maken naar de specifieke situatie binnen de gemeente en is dit verwerkt in bijvoorbeeld een startnotitie, concept gebiedsbeheerplan, waterplan, enz.? Graag een antwoord door de provincie.

Vraag 5 Wat is de reden voor de keuze voor gebiedsgericht grondwaterbeheer?	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
- Aanpak grondwater verontreinigingen met spoed	ja		Voor het toepassen gebiedsgericht grondwater hoeft niet perse sprake te zijn van meer dan 1 verontreinigingssituatie in het gebied grondwater. Afhankelijk van de lokale situatie kan de interactie van één grondwaterpluim met onder- en/of bovengrondse functies en/of ruimtelijke opgaven een belangrijke rol spelen in de afweging voor gebiedsgericht beheer (o.a. sociale, economische en ecologische factoren. In deze grasg aangeven welke invalshoek(en) prominent aan de orde zijn geweest die tot het initiatief hebben geleid.
- Aanpak grondwater verontreinigingen vanuit maatschappelijke redenen, zoals bedoeld in artikel 5 nieuwe convenant	ja	Stagnatie opheffen aan maasvelid door onbopaling bron en pluim en mogelijkheden schoppen tot anders omgaan met verontreinigingen in een bepaald gebied incl. toepassing van WKO (ook in verontreinigd gebied) en bemalingen door aanbieden van effiesje pluim (met of zonder spoed).	
- Anders, nl ...			

Vraag 6	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Zijn er redenen die u ervan weerhouden om te kiezen voor gebiedsgericht grondwaterbeheer?	ja	Maar moeizaam proces omdat het zich richt op gezamelijke aanpak, financiering, planontwikkeling en draagvlak. Ook wel ontbreken van urgentie. Aanpak kan veelal middels gevalsgericht of anders clustergericht.	U kunt hierbij denken aan juridische/wettelijke belemmeringen, risico's ten aanzien van financiering en/of (juridische) aansprakelijkheid, gebrek aan urgentie, het gebrek aan draagvlak vanuit de eigen organisatie omdat het te ingewikkeld is enz.

Vraag 7	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Maakt u gebruik van instrumenten en handreikingen die beschikbaar zijn?	ja	We maken gebruik van de aanwezige kennis bij de uitvoeringsorganisatie bodemconvenant GBG alsmede binnen de lronvoor opgerichte spanningtafels. Hier worden onze ervaringen en die van de andere voorlopers op het gebied van GBG besproken en gedeeld. De provincie Nt heeft zelf bijgedragen aan de beskaande beschikbare documenten op dit gebied. Tevens staat het project grondwaterbeheer het Gooi a/s voorbeeldproject op de website wwww. grondwatercollectief.nl	Voorbeelden van ontwikkelde handreikingen, instrumenten en websites zijn de handreiking gebiedsgericht grondwaterbeheer van SKB, het afwegingskader gebiedsgericht grondwaterbeheer Gelderland, vioweer kansrijke gebieden, inspiratiedocument gebiedsgericht grondwaterbeheer Ggb en de website www.grondwatercollectief.nl, www.bodemconvenant.nl.

Vraag 8	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
Ziet u nut en/of noodzaak om voor het behalen van de (gewijzigde)ruimten de instrumenten uit GGB in te zetten?	ja	Bij verontreinigingsgevallen die door elkaar heen lopen en waarbij deels een verantwoordelijkheid ligt voor de overheid (bevoegd gezag Wbb) ism vergunt Wbb

Vraag 9	Antwoord	Toelichting bij vraag
Welke verbindingen met andere gebiedsthema's of programma's m.b.t. verbetering leefomgeving heeft u of kunnen door u worden gelegd?	Gebiedsdossiers drinkwaterwinningen vanuit de KRW doelstelling ter bescherming van grondwaterwinningen. Mogelijkheden mbt WKO en bemalingen binnen verontreinigd gebied.	U kunt hierbij bijvoorbeeld denken aan Vitaliteit/ae vernieuwing, benutting van maaiveld en ondergrond, Klimaat- en energiedoelstellingen.

Vraag 10	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord	Toelichting bij vraag
Is er sprake van specifieke samenwerkingsverbanden op het gebied van grondwaterverontreiniging en gebruik?	ja	Samenwerkingsconvenant grondwaterbeheer het Gooi (2011 en 2014) met 7 gemeenten uit het Gooi, Waterschap AGV, drinkwatermaatschappijen Vitens en PWN en het RIJK.	Voorbeelden van samenwerkingsverbanden met waterschappen, gemeenten, provincies, bedrijfsleven op bijvoorbeeld organisatorisch of bestuurlijk niveau.

Ga verder op tabblad Ondergrond

Ondergrond en Transitie

De enquête over het project Ondergrond is voor een groot deel gelijk aan de enquête die in 2011 en 2013 is gehouden. Daarmee krijgen we een volgend meetpunt. Aan de enquête zijn enkele vragen toegevoegd die ingaan op het gebruik van instrumenten.

Het project Ondergrond richt zich op de transitie naar een duurzaam gebruik van de ondergrond, waarbij onder andere aandacht wordt besteed aan de wijze waarop beleid voor de ondergrond wordt opgesteld en vastgelegd en de verdergaande decentralisatie van het beleid met betrekking tot ondergrond, waaronder warmtekoude opslag.

Door middel van onderstaande vragen wordt voor het onderdeel ondergrond nagegaan hoe convenantspartijen vorm geven aan de transitie, zodat kan worden bepaald of en in hoeverre de ambities uit het convenant worden behaald. Hierbij worden over de volgende onderwerpen een aantal vragen gesteld:

I beleidsontwikkeling voor de ondergrond (mate en wijze waarop)
II Instrumenten
III Organisatie van de bodem/ondergrondtaken
IV Transitie (samenwerking)
V Kennis
VI Bodemenergie

Beleidsontwikkeling voor de ondergrond (mate en wijze waarop)

Vraag 1
Is er in uw organisatie een afweging gemaakt om een visie op te stellen? In hoeverre is dit binnen uw organisatie terug te zien in het ontwikkelen van beleid voor duurzaam gebruik van de ondergrond?

Antwoord: ja

Toelichting bij uw antwoord: Er is een provinciale ondergrondvisie opgesteld die te zijner tijd zal worden opgenomen in de Proviciale Omgevingsvisie.

Vraag 2
In welk(e) beleidskader(s) of ruimtelijk(e) plan(nen) is/wordt het beleid voor de ondergrond opgenomen? Hoe is hieraan vorm gegeven? Of is er voor een andere vorm gekozen waaruit blijkt dat stappen zijn gezet richting ontwikkelen beleid voor de ondergrond. Hoe ziet dit eruit?

Antwoord: Zie vraag 1; via de Omgevingsvisie wordt de ondergrondvisie integraal onderdeel van het Ruimtelijk beleid.

Toelichting bij vraag: Daarbij kan worden gedacht aan een bodemvisie of een structuurvisie.

Vraag 3
Waarom is voor het betreffende instrument gekozen? (ruimtelijke plan, beleidskader of andere vorm, meerdere antwoorden mogelijk)

Antwoord: De provincie streeft naar een integraal ruimelijk afwegingskader. In de geest van de Ow past geen apart bodem- en ondergrondbeleid.

Vraag 4
Wat is de ambitie/doelstelling op het gebied van duurzaam gebruik van de ondergrond ?
Opties

Opties	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
- Klimaatverandering	ja	Wij stimuleren de toepassing van duurzame bodemenergie.
- Volksgezondheid	nee	Grondwaterbescherming t.b.v. de openbare drinkwatervoorziening.
- Energie	ja	Wij stimuleren de toepassing van duurzame bodemenergie.
- Waterkwaliteit	ja	Grondwaterbescherming t.b.v. de openbare drinkwatervoorziening.
- Gezonde stad	ja	Veiligstellen van de leefomgevingskwaliteit.
- Anders, nl ..	ja	Uitgangspunt is het naast elkaar toepassen van ondergrondfuncties (beheren -benutten - beschermen), mits deze elkaarniet in de weg zitten. Daarnaast wordt meervoudig gebruik van de ondergrond (m.n. ondergronds bouwen gestimuleerd).

Vraag 5
Welke thema's zijn/worden meegenomen in het beleid voor de ondergrond?
Opties

Opties	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
- WKO	Ja	
- Niet gesprongen explosieven	Nee	
- Biodiversiteit	Ja	Een goede kwaliteit van de ondergrond is benoemd als randvoorwaarde voor natuurontwikkeling.
- Grondwaterverontreinigingen	Ja	Focus op gebiedsgericht grondwaterbeheer.
- Wateroverlast	Ja	Dit is verder uitgewerkt in het waterbeleid.
- Wateronderlast	Ja	Dit is verder uitgewerkt in het waterbeleid.
- Anders, nl.	Ja	Overige onderwerpen in de ondergrondvisie: aardkundige en archeologische waarden; energietransport; bouwgrondstoffen en zandwinning; afval en voormalige stortplaatsen; ondergrondse infrastructuur; meervoudig gebruik van de ondergrond; ondergrondse opslag; bodemkwaliteit.

Vraag 6
Te beantwoorden door de provincie
Zijn er niet rechtstreekse gemeenten binnen uw provincie die beleid voor de ondergrond hebben gemaakt, zo ja welke zijn dat en welke thema's zijn meegenomen?

Antwoord: Niet bekend.

Toelichting bij vraag: Graag een antwoord door de provincie

Instrumenten

Vraag 7
Welke beschikbare hulpmiddelen worden door uw organisatie ingezet om duurzaam gebruik van de ondergrond vorm te geven en mogelijk te maken?

Antwoord: Structuur-/Omgevingsvisie en stimuleringsbeleid (o.a. subsidies)

Toelichting bij vraag: Bijv. handreikingen zoals de Redeneerlijn, de website www.ruimtexmilieu.nl, de rapportage 'Ordening van de ondergrond' van KWR. NB. In vraag 2 ging het om het plan/de plannen waarin het beleid is/wordt vastgelegd. In deze vraag gaat over de gebruikte middelen om het beleid te kunnen opstellen en uitvoeren.

Vraag 8
Wat voor middelen die bijdragen aan de uitvoering van beleid zijn er in de praktijk opgesteld? En hoe wordt hier concreet gebruik van gemaakt? Is dit ook voor andere organisaties bruikbaar?

Antwoord: n.v.t.

Toelichting bij vraag: Bijv. juridische instrumenten zoals bouwvergunning, bestemmings- of inpassingsplan (Wro) of een ondergrondfolder, subsidiemogelijkheid, e.d.

Vraag 9
Heeft u een afwegingskader ontwikkeld? Zo ja, hoe ziet dat er uit? Hoe is er bij u in de praktijk gebruik van gemaakt?

Antwoord: Ja

Toelichting bij uw antwoord: Het afwegingskader is momenteel nog in ontwikkeling, dus er zijn nog geen praktijkervaringen.

Vraag 10
Te beantwoorden door de provincie
Zijn er niet rechtstreekse gemeenten binnen uw provincie die beleid voor de ondergrond hebben gemaakt met doorwerking naar de praktijk? Zo ja, waar blijkt dat uit.

Antwoord:

Toelichting bij uw antwoord: Niet bekend.

Toelichting bij vraag: Graag een antwoord door de provincie

Organisatie van de bodem/ondergrondtaken

Vraag 11
Hoe zijn de bodemtaken in uw organisatie georganiseerd?

Antwoord: Bodembeleid: directie Beleid; bodemsanering: directie Beheer en Uitvoering; vergunningverlening en handhaving: directie SVT en per 1/2016 Omgevingsdiensten. Voor het uitvoeren van bodemsaneringen loopt een apart programma. Afstemming vindt plaats via een overkoepelend overleg.

Vraag 12
Hoe laat u bodembeleid aansluiten bij de sectoren ruimte en water?

Antwoord: De sectoren Water en Ruimtelijke Inrichting hebben bijgedragen aan de ondergrondvisie. De Omgevingsvisie moet te zijner tijd een kader bieden waarbinnen het beleid vanuit de diverse sectoren is geïntegreerd.

Vraag 13
Wat is het effect van de RUD vorming op de transitie in uw organisatie?

Antwoord: Voor de uitvoering van het bodemsaneringsprogramma worden nieuwe afspraken gemaakt. Per saldo zal dit nauwelijks gevolgen hebben voor de uitvoering, maar een aantal werkafspraken zal nu contractueel worden vastgelegd.

Vraag 14
Wat is de invloed van de bezuinigingen in de convenantsperiode op de verbreding richting bijv. RO en water?

Antwoord: Niet bekend.

Vraag 15
Is in vergelijking met de situatie in 2009 uw organisatie gewijzigd voor wat betreft de bodem- en ondergrondtaken? Indien uw organisatie gewijzigd is, kunt u aangeven wat de verandering is en wat de aanleiding daarvoor was. Wat is uw ervaring hiermee? Indien er geen verandering heeft plaatsgevonden, kunt u aangeven of hier het voornemen toe bestaat?

Antwoord: nee

Toelichting bij uw antwoord:

Transitie (samenwerking)

Vraag 16
Naar een integrale aanpak van duurzaam gebruik van de ondergrond'. Hoe krijgt dit vorm in de praktijk (welke concrete stappen zijn gezet)? Is er sprake van verbreding naar andere beleidsthema's?

Antwoord: ja

Toelichting bij uw antwoord: Er wordt gewerkt aan een integraal afwegingskader (als onderdeel van de Omgevingsvisie). Hiervoor is een verkenning uitgevoerd die met de diverse belanghebbenden wordt besproken.

Verbreding naar thema's:	Antwoord	Toelichting bij uw antwoord
- Gezondheid	Nee	
- Klimaat	Ja	Wij stimuleren de toepassing van duurzame (bodem)energie.
- Klimaatadaptatie	Ja	Wij stimuleren de toepassing van duurzame (bodem)energie en ontwikkelen beleid op het gebied van de circulaire economie.
- Leefomgevingskwaliteit	Ja	Dit gebeurt via het provinciale Milieubeleid.
- Anders, nl ...	ja	Overige onderwerpen in de ondergrondvisie: aardkundige en archeologische waarden; energietransport; bouwgrondstoffen en zandwinning; afval en voormalige stortplaatsen; ondergrondse infrastructuur; meervoudig gebruik van de ondergrond; ondergrondse opslag;

Vraag 17
Werkt u samen met andere overheden ten behoeve van ondergrondthema's ?

Antwoord: ja

Toelichting bij uw antwoord: met gemeenten. De provincie draait mee in de leeromgeving van een pilot (van de gemeente Haarlem) waarbij wordt geëxperimenteerd met 3D-planning.

Toelichting bij vraag: Indien Ja: geef aan met wie u samenwerkt over welke thema's; indien Nee: geef indien van toepassing aan met wie u voornemens bent samen te werken over welke thema's

Vraag 18
Werkt u samen met andere partijen (bijv. bedrijfsleven) ten behoeve van ondergrondthema's?

Antwoord: nee

Toelichting bij uw antwoord: Nog niet, maar bij het ontwikkelen van het afweigingskader zal een ronde langs belanghebbende partijen worden gemaakt.

Toelichting bij vraag: Indien Ja: geef aan met wie u samenwerkt over welke thema's; indien Nee: geef indien van toepassing aan met wie u voornemens bent samen te werken over welke thema's

Kennis

Vraag 19
Wat doet u om de kennis over bodem voor uw organisatie beschikbaar te houden en te waarborgen? (graag voorbeelden benoemen)

Antwoord: Via een regulier overleg wordt gezorgd voor informatieuitwisseling tussen de verschillend directies/sectoren.

Vraag 20
Op welke wijze draagt u bij aan kennis over de ondergrond buiten uw organisatie? (graag voorbeelden benoemen)

Antwoord: De provincie informeert gemeenten d.m.v. een halfjaarlijks Bodemberaad. Daarnaast vinden er reguliere gesprekken plaats met stakeholders.

Vraag 21
Hebben producten van het UP voor u een rol gehad bij het vergaren van kennis over de ondergrond? (graag voorbeelden benoemen)

Antwoord: ja

Toelichting bij vraag: Voorbeelden: bodemscan, website www.bodemambities.nl, rapport Financierbare Business Cases Ondergrondprojecten, leergeschiedenis Rotterdam 'de Ondergrond verleid(t)'.

Bodemenergie

Vraag 22
Is er in uw waterschap/gemeente / provincie sprake van een beleid tot stimulering van het benutten van bodemenergie (WKO en geothermie)?

Antwoord: ja

Toelichting bij uw antwoord:

Vraag 23
Is er afstemming op het gebied van bodemenergie ten aanzien van dit onderwerp tussen uw gemeente, provincie en waterschap en andere belanghebbenden?

Antwoord: ja

Toelichting bij uw antwoord: Via de Waterwet (vergunningverlening WKO).

Toelichting bij vraag: Geef aan waarom er wel of geen afstemming is en met wie

Vraag 24
Loopt u tegen knelpunten aan bij het realiseren van het beleid voor bodemenergie?

Antwoord: nee

Toelichting bij uw antwoord:

Toelichting bij vraag: Indien Ja, geef aan welke en wat u nodig heeft